

ULUSAL HUBUBAT KONSEYİ TARAFINDAN KARACABEY TİCARET BORSASI EV SAHİPLİĞİNDE DÜZENLENEN “2022 YILI HUBUBAT DEĞERLENDİRME PANELİ” SONUÇ BİLDİRGESİ

1. 2021/22 yılının hububat üretimi için yağış miktar ve dağılımı ile diğer meteorolojik veriler yönüyle elverişli bir yıl olduğu, kurak bir üretim sezonu olan 2020/21’e göre üretimin önemli ölçüde artarak toplam 38,5 milyon tona ulaştığı belirtilmiştir. Ulusal Hububat Konseyinin (UHK) tahmin raporları ile uyumlu olarak; 20 milyon ton buğday üretiminin gerçekleştiği vurgulanmıştır. **Buğday için 20 milyon ton üretimin iç tüketimi karşılayacak düzeyde olduğu tespiti yapılmıştır.**
2. **Ülkemizin Tarım ve Gıda Ürünlerinde dış ticaret fazlası olan bir ülke olduğu, 2021 yılında Tarım ve Gıda Ürünleri Dış Ticaretinde 7,2 milyar dolar fazla verdiği (2022 yılının ilk on bir ayında 5,7 milyar dolar fazla), benzer durumun Buğday ve Mamulleri Dış Ticaretinde de söz konusu olduğu** ifade edilmiştir (2022 yılının ilk on bir ayında yaklaşık 550 milyon dolar dış ticaret fazlası). Dahilde işleme rejimi kapsamında buğdayın işlenip, mamul madde olarak ihraç edilmesi için her yıl belirli bir miktar buğday ithalatı (un, bulgur ihracatında Dünya’da birinci, makarna ihracatında ikinci bir ülke) yapılmakta olduğu, bunun ticaretin kuralları kapsamında doğal bir uygulama olduğunun altı çizilmiştir.
3. 2022-2023 üretim yılında; Ocağın son haftası hariç yağışların ülke genelinde uzun yılların oldukça altında olduğu, meteorolojik bir kuraklıktan söz edilebileceği, bunun hidrolojik bir kuraklığa dönüşme eğiliminde olduğu, ancak henüz **tarımsal bir kuraklık için bilhassa kışlık hububatta şartların oluşmadığının altı çizilmiştir.** Ülke genelinde ekim ayında, bazı bölgelerde ise kasım ayında düşen yağışların kışlık hububatın çimlenme ve çıkışını büyük ölçüde sağladığı, havaların sıcak gitmesinden dolayı bitki gelişiminin devam etmesi sonucu topraktaki suyun tüketildiği, ancak meteorolojik tahminlerin yağışlı bir haftaya işaret ettiği, sezonun geri kalan kısmında yağış miktar ve dağılımı ile diğer iklimsel verilerin izlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.
4. TMO’nun alım politikaları üzerinde ayrıntılı değerlendirmeler yapılmıştır. TMO’nun Dünya fiyatları ile uyumlu reel fiyat açıklaması, gerektiğinde bunu periyodik olarak güncellemesi gerektiği, böylece üreticinin emeğinin karşılığını alabileceği, TMO’nun yeterli alım ve stok imkanına kavuşarak, piyasayı regüle etme görevini yerine getirebileceği hususlarına UHK raporlarında yer verildiği vurgulanmıştır. Bu üretim sezonunda TMO’nun bu doğrultuda fiyat açıkladığı, fiyat güncellemesi ve pirim uygulaması yaptığı, böylelikle başta buğday üreticileri olmak üzere hububat üreticilerinin emeklerinin karşılığını aldığı, üretici memnuniyetinin TMO’ya yoğun satışa yöneldiği tespiti yapılmıştır. Bu uygulama sonucu TMO’nun başta buğday olmak üzere hububatlarda son 25 yılın rekor düzeyde alımını gerçekleştirdiği, yeterli stok imkanına kavuştuğu, spekülasyona fırsat vermediği, fiyatların yatay seyrettiği, yeni hasada kadar da böyle devam edeceğinin görüldüğü, piyasayı regüle etme görevini de sağlıklı olarak yerine getirmekte olduğu belirtilmiştir. **Dünya fiyatları ile uyumlu reel fiyat açıklaması, gerektiğinde bunun periyodik olarak güncellemesi ve pirim uygulamasının bundan sonraki yıllarda da alım politikası olarak devam ettirilmesi, yurt dışı fiyatlar makul seviyede iken fiyat istikrarını korumak için mevcut stokların korunması yönünde depoların dolu şekilde sezona girilmesi ve piyasaya arz edilmeyen, depolarda saklanan ürünün rekolte eksikliği etkisi yaptığı, bunun önlenmesi için gerekli tedbirler alınması önerilmiştir.**

5. TMO'nun geçen üretim sezonunda başlayan ve bu üretim sezonunda da devam eden (yaklaşık 18 ay) **“un regülasyonu”** uygulaması üzerinde yapılan değerlendirmede şu tespitlerde bulunulmuştur. Bu uygulama ile ekmek fırınlarına belirli fiyatla un satışı taahhüdü veren un sanayicilerine düşük fiyatla buğday satışının, ekmek fiyatlarının belirli bir düzeyde kalmasını sağlayarak, sosyal bir uygulama olduğundan hareketle takdirle karşılandığı belirtilmiştir. Ayrıca bu uygulamanın **sosyal uygulama** olması yanında sektörün tüm paydaşlarını değişen oranlarda etkilediğinden, **ekonomik** yönünün de güçlü olduğu değerlendirilmiştir. Böylelikle buğday alım fiyatları belirlenirken, ekmek fiyatını düşük tutma baskısından uzak kararlar alınabileceği, buğday üreticisi üzerinden dolaylı sübvansiyonun ortadan kaldırılarak ekonomik üretim şartlarının oluşturulabileceğinin altı çizilmiştir. Tüm bu sebeplerle **un regülasyonu uygulamasının bundan sonraki yıllarda, miktarı ve uygulama yöntemi şartlara göre değişken olmak üzere devamı tavsiye edilmiştir.**
6. TMO ve piyasalardaki buğday fiyatlarının üretici memnuniyetine yansımaları sonucu 2022-2023 üretim yılında ekim alanında hissedilir artışların dikkat çektiği, **ülke genelinde buğday ekim alanlarında %5'ler düzeyinde artışlar görüldüğü tespiti yapılmıştır.** Bu artış trendinin devamının alım politikalarındaki istikrara bağlı olduğu değerlendirilmesinde bulunulmuştur.
7. Dünya'nın 2020 yılında başlayan salgının etkisi azalarak ta olsa devam ederken, 24 Şubat 2022'da patlak veren **Rusya-Ukrayna Savaşı ile Global bir gıda krizine dönüştüğü, eş zamanlı olarak enerji krizi ve gübre krizinin de ortaya çıktığı** tespiti yapılarak. Bu aşamada dengeli diplomatik ilişkiler kuran **Ülkemizin yoğun çabaları ile 22 Temmuz 2022'de İstanbul'da “Tahıl Koridoru” mutabakatının imzalandığı, 19 Kasım 2022 tarihinden itibaren 120 gün süreyle uzatıldığı** belirtilmiştir. Bu anlaşmanın uygulanması ile, başta buğday olmak üzere tahıl ve benzeri ürünlerin fiyatları düşüş eğilimine girmiş, açlıkla pençeleşen ülkelere ve tüm Dünya'ya umut olmuş, **Türk'ün Gıda krizinin çözümüne vurulmuş mührü, ülkemizin diplomatik başarısı olduğu** vurgulanmıştır. Sürecin kırılğan olmakla birlikte, 120 günlük sürelerle veya süresiz olarak uzatılmasının gerekliliği üzerinde durulmuş, gelişmelerin **Ülkemize ayrıca Enerji Koridoru ve Enerji Borsası olma fırsatı sunduğu, yapılan açıklamaların bunu teyit ettiği, nihai hedefin ise kalıcı barış olduğu, bunu yapabilecek yegane ülkenin de Ülkemiz olduğu vurgulanmıştır.**
8. Ülkemiz nüfusu 85 milyon civarında olmakla birlikte, yakın coğrafyamızda ya da gönül coğrafyamızda yaşanan olumsuzluklar sebebiyle misafir ettiğimiz göçmenler, üretimden düşmüş ülkelere yapılan yardımlar, sayıları rekor düzeyde artan turistler dikkate alındığında **100 milyon üzerinde bir nüfusun** ele alınmasının zaruretinden bahsedilmiştir. **Üretim değerlendirmelerinin de bu nüfus üzerinden yapılmasının gerekliliğine işaret edilmiştir.**
9. Sulanan alanlarda ürün kararı önceki yılki gelişmeler ve yılın gidişatına göre verilmekte, çoğunlukla toprak ve su kaynaklarının korunması ile uyumlu olmayan tercihlerde bulunulduğu gibi, ekonomik üretim ilkelerinden de uzaklaşabilmektedir. **Bilimsel, teknik ve ekonomik esaslara uygun dörtlü münavebe sisteminin tarımsal destekler ile ilişkilendirilerek uygulamaya konulması önerilmiştir.** Bu sistemin sadece buğday açısından değil farklı stratejik ürünler için bir üretim planı oluşturacağı, toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlayacağı vurgulanmıştır.
10. **Lisanslı Depo** İşletmecilerinin yaklaşık 18 milyon ton civarında depo izni almalarına rağmen faal kapasitenin 9 milyon ton civarında olduğu, bu depoların özellikle **ihtiyaç duyulan yerlerde faal kapasitelerinin hızla artırılmasının gerekliliği** üzerinde durulmuştur.

11. **Lisanslı depolarda** sınırlı sayıda ürünün depolandığı vurgusu yapılarak, **ürün çeşitliliğinin** depo kapasitesi ile uyumlu olarak **artırılması** yönünde çalışmalar yapılması önerilmiştir.
12. **Lisanslı depolarda ürünlerin depolama sürelerinin** 24 aydan 12 aya düşürülmesi olumlu olarak değerlendirilmiş, bir sezonda üretilen ürünün sonraki sezona kalmaması için bu sürenin **10 ay ile sınırlandırılması** (müteakip sezona aktarılmayacak şekilde) önerilmiştir. Ayrıca lisanslı depolardan **ağırlıklı olarak üreticilerin yararlanması** yönünde düzenlemeler yapılmasına işaret edilmiştir.
13. Lisanslı depoculuktaki gelişmelerle paralel olarak TÜRİB'deki gelişmelerin hız kazandığı vurgusu yapılarak **ELÜS piyasasında aracılı sistem ve TÜRİB Vadeli İşlem Borsacılığı ile ilgili hedeflerin tüm paydaşların değerlendirmesi ile sağlıklı bir zemine oturtulması** önerisi yapılmıştır.
14. Topraklarımızda verimlilik sorunlarının en başında organik madde eksikliğinin geldiği, tarım topraklarında %3-5 düzeylerinde olması gereken organik maddenin bir çok bölgemizde %1'ler düzeyine indiği, bu düzeyin su/yağış ve gübrenin etkin kullanımını önlerken, erozyon sorununun kamçılıdığı, bitki gelişimini olumsuz yönde etkilediğinden hareketle **“Organik Madde Seferberliği”** boyutunda ele alınması gerektiğine dikkat çekilmiştir.
15. **Gıda israfı özellikle ekmek israfının boyutuna dikkat çekilerek, gıda üretiminin sürdürülebilirliği açısından bunu önleyici acil tedbirler alınması önerilmiştir.**
16. **Köy nüfusunun boşalmasını ve yaşlanmasını önleyecek sosyal projeler acilen etkin bir şekilde uygulamaya konulmasına işaret edilerek, kırsal kalkınma destekleme programında kadın ve genç çiftçiler ile tarım, orman, su ürünleri, gıda, veterinerlikle ilgili üniversitelerin bölümlerinden mezun olanlara girişimcilik desteklerinin artırılarak devam ettirilmesi önerilmiştir.**
17. Tarımın teknolojinin yoğun kullanıldığı bir sektör olarak ön plana çıkmakta olduğu ve yetişmiş insan kaynağımız ve inovatif sanayicimiz ile bu gelişime ayak uydurarak **akıllı teknolojiler alanında** adeta zamanla yarışarcasına **hızlı yol almamızın gerekliliği** üzerinde durulmuştur.
18. Geçen üretim sezonunda Konya'nın 3 ilçesinde pilot olarak uygulanan, bu yıl il genelinde uygulamaya konulan **buğday'da gelir koruma sigortası uygulamasının** sonuçlarının değerlendirilerek, **ülkesel uygulamaya geçilmesinin önemine değinilmiştir.**
19. Nadas alanlarının daraltılması başta olmak üzere atıl arazilerin üretime kazandırılmasının önemine işaret edilerek, **“Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesinin Desteklenmesine İlişkin Karar”** bu kapsamda oldukça önemli bulunmuş olup, süreklilik arz edecek programlara dönüştürülmesi önerilmiştir.
20. Ülkemiz çeltik işleme sanayinde elde edilen yan sanayi ürünleri (kırık pirinç, kepek ve kabuk) soframızda gıda olarak, yem sanayisinde ve tavuk çiftliklerinde kullanılmaktadır. Dolayısı ile sanayinin dış rekabet koşulları ile çalışması istihdamı artırmak ve enflasyon ile mücadele için; **Gümrük vergileri Çeltikte % 0, Kargo Pirinçte % 5, Pirinçte % 15 oranında uygulanması** talebi dile getirilmiştir.

Saygılarımızla.